

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Β' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Μ. Τετάρτη 28 Απριλίου 2021 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίου, Υπέρ Μαντιθέου, §§ 20 - 21

Ἦδη δέ τινων ἡσθόμην, ᾧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ, ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαννται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες

ἅμα δὲ ὑμᾶς ὀρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρηὶ λέγειν) τοὺς τοιούτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντάς εἶναι, ὥστε ὀρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἀχθοισθε; οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΘΕΜΑ Α

A1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο διδαγμένο κείμενο:

1. Ο Μαντίθεος, αν και ήταν μεγαλύτερος ηλικιακά από τους συνομιλητές του, μίλησε πρώτος στην εκκλησία του δήμου.

2. Ο Μαντίθεος στην εκκλησία του δήμου υπερασπίστηκε τις δικές του υποθέσεις.
3. Οι πρόγονοι του Μαντίθεου συνεχώς υπηρετούν την πόλη της Αθήνας.
4. Οι Αθηναίοι πολίτες θεωρούν ανάξιους αυτούς που ενεργούν και μιλάνε για τα ζητήματα της πόλης.
5. Οι βουλευτές είναι αρμόδιοι για να κρίνουν όποιον έχει πολιτικές φιλοδοξίες στην πόλη της Αθήνας.

Μονάδες 5

- A1. β. Για κάθε μία από τις παραπάνω απαντήσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το κομμάτι του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

- B1. Το παραπάνω διδαγμένο κείμενο αποτελεί τον επίλογο του δικανικού λόγου *Υπέρ Μαντιθέου*. Ποιες αρετές επιδιώκει να εξασφαλίσει ένας ρήτορας στο συγκεκριμένο τμήμα του λόγου. Εξασφαλίζονται αυτές οι αρετές από τον Λυσία; Να αιτιολογήσετε τη θέση σας.

Μονάδες 10

- B2. *Ἦδη δέ τινων ἡσθόμην, ὧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι:* Να παρουσιάσετε το επιχείρημα που διατυπώνει ο Μαντίθεος στο παραπάνω απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου και να το αξιολογήσετε.

Μονάδες 10

- B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη. Στη συνέχεια να διορθώσετε τις λανθασμένες περιόδους:

- α) Φυσική ευγλωττία διαθέτουν μόνο οι φιλόσοφοι και οι πεπαιδευμένοι άνθρωποι.

- β) Η συστηματική ρητορική αρκείται στη φύση και δεν απαιτεί ακριβή γνώση των κανόνων.
- γ) Την Ηλιαία αποτελούσαν 6000 δικαστές από τους οποίους οι 1000 ήταν αναπληρωματικοί.
- δ) Οι γνώμες είναι αποφθέγματα για ζητήματα γενικού χαρακτήρα.
- ε) Ο Λυσίας σπούδασε τη ρητορική κοντά στους Συρακούσιους ρητοροδιδασκάλους Τεισία και Κόρακα.

Μονάδες 10

- B4. α. Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου ένα ομόρριζο ουσιαστικό, απλό ή σύνθετο, της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

Ρηματικοί τύποι	Κατάληξη	Ομόρριζα ουσιαστικά
<i>ήναγκάσθην</i>	-η	
<i>έπαρθείη</i>	-ις	
<i>έπεχείρησα</i>	-μα	
<i>πράττειν</i>	-μα	
<i>λέγειν</i>	-ος	

Μονάδες 5

- β. **παύλα, νόμισμα, σχήμα, έπαρση, ανάκριση:** Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

- B5. Στηριζόμενοι στο διδαγμένο κείμενο και στο παράλληλο κείμενο που δίνεται προς εξέταση να παρουσιάσετε τις αρετές που χαρακτηρίζουν τους προγόνους των Αθηναίων πολιτών ώστε να θεωρούνται άξιοι και ικανοί.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

[Θουκυδίδη Ιστορία, Β' 35 - 37] [Μετάφραση Ν. Σκουτερόπουλου]

Θὰ ἀρχίσω ἀπὸ τοὺς προγόνους πρῶτα. Καθῆκον μας εἶναι καὶ συγχρόνως πρέπον σὲ τούτη τὴν περίστασι νὰ ἀποδίδεται αὐτὴ ἡ τιμὴ στὴ μνήμη τους. Γιατὶ ζώντας ἀδιαλείπτως σὲ αὐτὴ τὴ χώρα μᾶς τὴν παρέδωσαν, διαδοχικὰ ἢ μὴ γενιὰ μετὰ τὴν ἄλλη χάρη στὴν ἀνδρεία τους, ἐλεύθερη ὡς τώρα. Καὶ ἀξίζουσι νὰ τοὺς δοξάζουμε, καὶ ἐκεῖνοι κι ἀκόμη περισσότερο οἱ πατέρες μας. Διότι, πέρα ἀπὸ ὅσα κληρονόμησαν, ἀπέκτησαν ἀκόμη, ὄχι χωρὶς κόπο, καὶ ἄφησαν σ' ἐμᾶς τοὺς τωρινούς ὅση ἡγεμονία ἔχουμε. Κι ὅ,τι παραπέρα ἀποκτήθηκε, ἐμεῖς ποὺ εἴμαστε τώρα περίπου στὴν ὥριμη ἡλικία ἀκόμα τὸ μεγαλώσαμε κι ἄλλο καὶ φροντίσαμε νὰ εἶναι ἡ πόλις μας πανέτοιμη καὶ γιὰ τὸν πόλεμο καὶ γιὰ τὴν εἰρήνη. [...]

Ἔχουμε δηλαδὴ πολίτευμα, τὸ ὁποῖο δὲν ἀντιγράφει τοὺς νόμους ἄλλων, μᾶλλον δὲ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι εἴμαστε ὑπόδειγμα σὲ μερικούς παρὰ μιμούμαστε ἄλλους. Καὶ ὀνομάζεται μὲν δημοκρατία, γιατί ἡ διοίκηση εἶναι στὰ χέρια τῶν πολλῶν καὶ ὄχι τῶν ὀλίγων, ἔναντι δὲ τῶν νόμων εἶναι ὅλοι ἴσοι στὶς ἰδιωτικὲς τοὺς διαφορὲς, ἐνῶ ὡς πρὸς τὴν θέσιν τους στὸν δημόσιο βίον κάθε ἓνας προτιμᾶται γιὰ ἓνα ἀπὸ τὰ δημόσια ἀξιώματα ἀνάλογα μὲ τὴν ἐπίδοσιν τὴν ὁποία σημειώνει σὲ αὐτά, δηλαδὴ ἡ δημόσιά του σταδιοδρομία ἐξαρτᾶται μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ του ἀξία καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ τάξιν, ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχεται, οὔτε πάλι ἓνας, ὁ ὁποῖος εἶναι μὲν φτωχὸς ἔχει ὅμως τὴν ἰκανότητα νὰ παράσχει κάποια ὑπηρεσία στὴν πατρίδα του, ἐμποδίζεται σὲ αὐτὸ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι ἄγνωστος. Ζοῦμε δὲ σὰν ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, καὶ σὰν πολῖτες στὸν δημόσιο βίον καὶ σὰν ἄτομα στὸν ἰδιωτικόν, στὶς ἐπιδιώξεις μας τῆς καθημερινῆς ζωῆς, κατὰ τὶς ὁποῖες δὲν κοιτᾶμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλον μὲ καχυποψία, δὲν θυμῶνουμε μὲ τὸν γείτονά μας, ὅταν κάνει ὅ,τι τοῦ ἀρέσει, οὔτε παίρνομε μία φυσιογνωμία σκυθρωπή, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ μὴν βλάπτει τὸν ἄλλο, πάντως ὅμως εἶναι δυσάρεστη. Ἐνῶ δὲ στὴν ἰδιωτικὴν μας ζωὴν συναναστρέφόμεστε μετὰξὺ μας χωρὶς νὰ ἐνοχλεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, στὴν δημόσιάν μας ζωὴν, σὰν πολῖτες, ἀπὸ σεβασμὸν πρὸ πάντων δὲν παραβαίνουμε τοὺς νόμους, ὑπακοῦμε δὲ στοὺς ἐκάστοτε κατέχοντες τὰ δημόσια ἀξιώματα καὶ στοὺς νόμους, πρὸ περισσότερο σὲ ἐκεῖνους ἀπὸ τοὺς νόμους, ποὺ ἔχουν θεσπιστεῖ γιὰ ὑποστήριξιν τῶν ἀδικούμενων, καὶ σὲ ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ἂν καὶ ἄγραφοι, ἢ παράβασή τους φέρνει πανθομολογούμενη ντροπὴν στοὺς παραβάτες.

Μονάδες 10

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Επιτάφιος λόγος, που επινοεί ο Σωκράτης, και τον απαγγέλλει στον Μενέξενο, ισχυριζόμενος ότι τάχα τον έχει συνθέσει η γυναίκα του Περικλή Ασπασία και ότι του τον είχε ανακοινώσει η ίδια. Ο σκοπός του έργου μοιράζεται ανάμεσα στη διάθεση για ειλικρινές εγκώμιο της Αθήνας και για σάτιρα της λαϊκής ρητορικής. Ο διάλογος κυμαίνεται μεταξύ ειρωνείας και σοβαρότητας.

Πλάτωνος, Μενέξενος 247 a - c

Πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται. Ὡν ἔνεκα καὶ πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διὰ παντὸς πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθε ἔχειν ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλεία· εἰ δὲ μή, ἴστε ὡς ἡμῖν, ἂν μὲν νικῶμεν ὑμᾶς ἀρετῇ, ἢ νίκη αἰσχύνῃ φέρει, ἢ δὲ ἦττα, ἔαν ἠττώμεθα, εὐδαιμονίαν. Μάλιστα δ' ἂν νικῶμεθα καὶ ὑμεῖς νικῶητε, εἰ παρασκευάσασθε τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρησόμενοι μηδ' ἀναλώσοντες αὐτήν, γνόντες ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τί εἶναι οὐκ ἔστιν αἴσχιον οὐδὲν ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. Εἶναι μὲν γὰρ τιμὰς γονέων ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπής· χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῷ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδίδοναι, αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον, ἀπορία ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε καὶ εὐδοξιῶν. Καὶ ἔαν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλους ἡμᾶς ἀφίξεσθε, ὅταν ὑμᾶς ἢ προσήκουσα μοῖρα κομίση· ἀμελήσα-ντας δὲ ὑμᾶς καὶ κακισθέντας οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος:
«Πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης ... ἔαν ἠττώμεθα, εὐδαιμονίαν.».

Μονάδες 10

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Γ2. Για ποιους λόγους με βάση το παραπάνω αδίδακτο κείμενο οι απόγονοι πρέπει να προσπαθήσουν να ξεπεράσουν και τους σύγχρονους τους αλλά και τους προγόνους τους;

Μονάδες 10

Γ3. α. *Εἶναι μὲν γὰρ τιμὰς γονέων ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς ἤ χρησθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῶ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι, αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον, ἀπορία ἰδίων ...* : Να εντοπιστούν τα ουσιαστικά της α' και της γ' κλίσης και να μεταφερθούν στον αντίθετο αριθμό.

Μονάδες 5

Γ3. β. *Μάλιστα, αἴσχιον*: Να γραφούν τα παραθετικά των παραπάνω τύπων.

Μονάδες 2

Γ3. γ. *ἔχειν, φέρει, ὑποδέξεται*: Να μεταφερθούν οι ρηματικοί τύποι στον Αόριστο.

Μονάδες 3

Γ4. α. *ἐὰν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλους ἡμᾶς ἀφίξεσθε*: να εντοπιστεί ο υποθετικός λόγος του παραπάνω αποσπάσματος και να αναγνωριστεί ως προς το είδος.

Μονάδες 2

Γ4. β. *Πᾶσα τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται. Ὡν ἔνεκα καὶ πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διὰ παντὸς πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθε ἔχειν ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλεία*: Να εντοπιστούν οι ομοιόπρωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί του αποσπάσματος και να αναγνωριστούν συντακτικά.

Μονάδες 3

Γ4. γ. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις του αδίδακτου κειμένου: *σοφία, ἔχειν, γονέων, θησαυρῶ, εὐμενῶς*.

Μονάδες 5